

Logopeden informerar om **Barnets tal & språk**

När börjar språkutvecklingen?

Barns kommunikativa förmågor påverkas redan innan födseln och fortsätter sedan utvecklas från att de är nyfödda till vuxen ålder. Barn brukar kunna säga sitt första ord runt 1-årsåldern. Här är några milstolpar att se efter:

0-1 år

- Vokaljoller (a-a-a) 4–5 veckor
- Barnet har ögonkontakt med svarsleende 6–8 veckor
- Stavelsejoller (ba-ba-ba) 7–8 månader

1–2 år

- Första orden
- Barnet förstår uppmaningar
- Barnet kan peka på olika kroppsdelar
- Barnet kombinerar gest, ord och ljud

2–3 år

- Barnet är förståeligt för familjen
- Talar i minst tvåordsmeningar
- Barnet förstår enkla instruktioner

3–4 år

- Barnet kan prepositionerna i och på
- Övergeneraliserar böjningsmönster som exempelvis gedde, storare
- Barnet ställer många frågor
- Talar i minst treordsyttranden

4-5 år

- Barnet frågar och resonerar
- Utvecklar förståelse att andra tänker annorlunda än barnet själv
- Barnet förstår och följer instruktioner
- Barnet börjar intressera sig för bokstäver och text

1 år
Första orden

3–4 år
Ställer många frågor

7–8 månader
Stavelsejoller

2–3 år
Talar i minst tvåordsyttranden

5–6 år

- Barnet kan fortfarande ha svårigheter att uttala r, sje- och tje-ljud
- Barnet klarar komplex meningsuppbyggnad med 6–10 ord
- Barnet börjar roas av metaforer, vitsar och språkets tokigheter

6–7 år

- Barnet börjar lära sig satsbyggnad med bisats
- Barnet kan nu skilja på språkets form och betydelse
- Ordförrådet omfattar cirka 7000–10000 ord

Det kan vara flera saker som påverkar språkförmågan:

- Allmän utveckling
- Munmotorik
- Syn
- Hörsel
- Uppmärksamhetsförmåga
- Exponering för språk
- Förmåga till samspel
- Minne
- Sociala förhållanden
- Personlighet
- Motivation

5–6 år

Fortsatta svårigheter med
r-, sje- och tje-ljud

4–5 år

Förstår och följer instruktioner

Normal eller försenad språkutveckling?

Alla barn är unika och utvecklas i olika takt. Men många föräldrar kan bli oroliga om barnet inte kommunicerar lika mycket som jämnåriga. Oftast fångas barnets tal och språk upp tidigt hos BVC. Om du som förälder känner dig orolig innan BVC kontroll ska du söka hjälp hos logoped om ditt barn uppvisar:

1–2 år

- Inget joller
- Ingen respons på tal eller ljud
- Undviker eller har ingen ögonkontakt
- Få eller inga försök i att kommunicera eller samspela

2–3 år

- Minimal interaktion
- Ingen uppvisad avsikt att kommunicera
- Inga ord
- Minimal reaktion på talat språk
- Tillbakagång i språkutveckling/avstannat i språkutveckling

3–4 år

- Som mest tvåordsyttranden
- Förstår inte enkla uppmaningar
- Talet är svårförståeligt även för nära anhöriga

4–5 år

- Inkonsekvent eller avvikande interaktion
- Talar som mest i treordsyttranden
- Förstår ej instruktioner eller uppmaningar
- Talet är svårförståeligt för utomstående
- Nära anhöriga förstår mindre än hälften av vad barnet säger

Vad innebär en språkstörning?

Språkstörning kan te sig olika. Barn med språkstörning kan exempelvis ha svårigheter med uttal, ordförråd, benämning, ordmobilisering eller språkförståelse.

Många barn har en kombination av flera språkliga svårigheter samtidigt. 5–8 % av alla barn i förskoleåldern har någon form av språkstörning.

Det är en av de vanligaste diagnoserna hos barn i förskoleåldern.

Forskning har visat att ärftlighet har ett stort samband med språkstörning. Andra orsaker till språkstörning kan vara att barnet är för tidigt fött eller infektioner hos mamman under graviditeten.

Det är viktigt att komma ihåg att språkstörning inte är ett statiskt tillstånd utan att det kan förändras med tiden. Men för vissa barn med språkstörning kan det bli varaktiga svårigheter vilket gör det ännu mer angeläget att barnen upptäcks i tid och får det stöd och den behandling som de behöver i ett tidigt skede.

Källa: Nettelblatt, U., Salameh, E., Håkansson, G. & Hansson, K. (2007). Språkutveckling och språkstörning hos barn. Del 1, Fonologi, grammatik, lexikon (1). Lund: Studentlitteratur AB.

Vad kan du som förälder göra för att stimulera ditt barns språkutveckling tidigt?

Responsiv kommunikationsstil:

Titta och lyssna på vad barnet säger och gör. Du som förälder kommenterar och intresserar dig för det barnet gör. Vänta och förvänta att barnet ska svara. Med små barn kan du behöva vänta ett tag innan barnet svarar.

Kommunikationstriangeln:

Få en gemensam uppmärksamhet genom att placera barnet, det ni fokuserar på och dig - så ni skapar en triangel.

Tolka och bekräfta:

Bekräfta barnet genom att imitera eller bygga ut det barnet säger eller gör. Exempelvis om ni gungar

och barnet säger ”mer” kan du bygga ut det barnet säger genom att säga ”ja, du vill ha mer fart” och sedan ge mer fart på gungan.

Läs böcker:

Få barnet att kommunicera med dig när ni läser. Fånga upp barnets uppmärksamhet med mimik, gester och ljud. Ge barnet tid på sig för att hen ska kunna ge en respons. Tolka och bekräfta det barnet säger eller gör. Få barnet att bli involverad i boken genom att exempelvis säga ”knack, knack” om det är en bild på en dörr och se på barnet för att visa att du förväntar dig att en reaktion. Ha roligt tillsammans!

Använd bildstöd i vardagen för att prata om saker som ska hända, saker som har hänt, vardagsrutiner eller föremål i rummet.

Skapa tillfällen för kommunikation:

- Småprata med ditt barn om det som har hänt eller det som kommer att hända, använd foton eller bildstöd.
- Lek tillsammans med ditt barn. Välj lekar som ditt barn gillar och planera leken så att du och barnet har tydliga roller och så att barnet behöver kommunicera med dig i leken.

- Rigga situationer där barnet behöver kommunicera med dig. Det kan vara att barnet ska rita och då måste visa vilken krita barnet vill ha eller be om mer när barnet ska ha en ny färg. Ett annat exempel kan vara om barnet vill äta äpple så kan du dela det i bitar och få barnet att be om mer.

Källa: Region Uppsala, KomIgång

Vad gör Logopeden?

Logopeden kartlägger tal- och språkutvecklingen genom lek, samtal och olika tester. Det är vanligast att komma till logopeden när barnet är 2,5–4 år men det kan även ske tidigare eller senare.

Logopeden brukar träffa barnet för att bedöma talet och språket. Utöver det ser logopeden även på hur barnet betar sig i samspel, ögonkontakt och turtagning. Logopeden uppmärksammar eventuell hörselnedsättning, mun- motoriska svårigheter eller beteenden som kan påverka barnets kommunikation.

Logopeden kan erbjuda behandling, både indirekt och direkt

Den indirekta behandlingen går ut på att ge råd och stöd till barnets omgivning.

Logopeden kan ta kontakt med förskola, specialpedagog och andra professioner för att barnet ska få så bra hjälp som möjligt. Logopeden kan även erbjuda kurser till föräldrar, ge ut bildstöd och informera om teckenspråk.

Den direkta behandlingen sker då barnet kommer till Logopedmottagningen för att göra övningar tillsammans med logopeden. Övningarna får barnet sedan träna på hemma tillsammans med förälder och på förskolan så barnet får den mängdträning som behövs.

Språkförskola och språkklass

För barn som är behov av mer tal- och språkstöd än det som kan erbjudas på Logopedmottagningen så finns det möjlighet att ansöka till språkförskola och språkklass upp till nionde klass.

Det är Logopeden som gör ansökan tillsammans med förälder. Barn som bor utanför Visby har möjlighet att få åka taxi till och från språkförskola och språkskola.

Praktiska upplysningar

Det vanligaste är att barnet blir kallat till Logopedmottagningen efter en remiss från BVC men det går även att skicka in en egenremiss om du som förälder vill ha stöd och hjälp. Logopedmottagningen befinner sig på Korpen i Visby. Vid **ombokning eller avbokning** ringer du till sekreteraren via **0498-268339** eller går in på **1177**.

Tips! Du kan boka telefontid och prata direkt med en logoped via 1177.se.
Gå till kolumnen "mottagningar" sök efter "logopedmottagningen, Visby" och välj lägg till.

Tips från Logopeden

Hemsidor:

- Tidig intervention, Region Uppsala
- Teckenkurs online, Region Uppsala
- Språkstimulans för barn 1-4 år (1177.se)
- Språktåget – små barns språkutveckling (spraktaget.se)
- Bolibompa baby – språkutveckling
- Kodknackarna
- Snicksnacksnoken.se
- ”Jag kan inte säga äj” på Youtube

Appar:

Ordförråd och benämning

- Pekbok för barn
- Minilobes Ordchronan
- Minilobes Lilla språklådan
- Minilobes Huset
- Småbarnsljud 123
- Ord i fokus
- Peg och Pog
- Skaka trädet

Begrepp och kategorisering

- Spökbuss
- Minilobes Räknetornet
- Motsatslek
- Sakletaren – kategorier
- Nallemix 1 & 2
- Ajja&Bajja Lek

Grammatik, samtal och berättande

- De eller dem
- Min saga
- Story creator

Ljud- och uttalsträning

- Fonemixo
- Ljuda med Boo!

Språkstimulerande sagor för barn

- Bolibok – draken och tårttjuven
- Natti natti kära skogsdjur
- Mulle Meck bygger en båt
- Babblarna och vänner

få möjlighet
att välja

säga nej till
föremål och
handlingar

be om det jag
vill ha

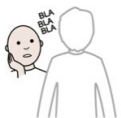
uttrycka
önskemål och
känslor

bli lyssnad på
och få ett svar
även om svaret
är "nej"

be om och få
uppmärksamhet
och samspela
med andra

Rätten att kommunicera

Jag har rätt att:

ha möjlighet att
använda mitt
kommunikations-
sätt hela tiden

be om och få
information om
planer och ruti-
ner som rör mig

få insatser för att
utveckla min
kommunikations-
förmåga

alltid ha ett
kommunikations-
system som
fungerar

vistas i miljöer
som är kom-
municativt till-
gängliga

delta i samtal
som har ett
meningsfullt
innehåll

bli pratad med,
inte om

bli tilltalad på
ett respektfullt
sätt

